

งานวิจัยเรื่อง “ สถาปัตยกรรมศาลาการเปรียญ ” ฉบับนี้ เป็นการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีทางประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมว่าด้วยเรื่อง การศึกษาคุณค่าของงานออกแบบอาคารสาธารณะเนื่องในพระพุทธศาสนา

งานออกแบบสถาปัตยกรรม “ศาลาการเปรียญ” เป็นงานสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองประโยชน์ใช้สอยทางกายภาพได้โดยสมบูรณ์ ควบคู่ไปกับการสนองจินตนาการทางความเชื่อทางพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก แสดงให้เห็นภูมิปัญญาอันเป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะไทยที่ควรรักษาและสืบทอด การดำเนินการศึกษาประกอบไปด้วย การศึกษาในเชิงมนุษย์วิทยาวัฒนธรรม การศึกษาในเชิงกายภาพ และ การศึกษาในเชิงสัญลักษณ์

การศึกษาในเชิงมนุษย์วิทยาวัฒนธรรม เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับโลกทัศน์ตามอุดมการณ์ของชาวพุทธ พิธีกรรมเป็นสิ่งที่คิดค้นขึ้นเพื่อช่วยให้พุทธศาสนิกชนมีความเชื่อมั่นมากขึ้นในความไม่แน่นอนของชีวิต คติความเชื่อเรื่องการประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนา เช่นการสวดมนต์ การถือศีล การฟังเทศน์ การทำบุญ ฯ เป็นวิธีการที่คิดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกได้เข้าถึงพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ศาสนะพิธีเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการในการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมศาลาการเปรียญ

การศึกษาในเชิงกายภาพ ได้พบแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมศาลาการเปรียญที่ควรค่าแก่การบันทึกไว้เป็นต้นแบบให้ได้ศึกษาจำนวน 12 ต้นแบบ ซึ่งแต่ละแบบมีเทคนิคในการออกแบบที่ไม่ซ้ำกัน เริ่มจากต้นแบบศาลาการเปรียญที่มีรูปแบบเรียบง่ายไปจนกระทั่งต้นแบบศาลาการเปรียญที่มีรูปแบบซับซ้อน ทั้งสถาปัตยกรรมภายนอกและสถาปัตยกรรมภายใน ภายใต้เงื่อนไขของประโยชน์ใช้สอย สำหรับพุทธศาสนิกชนใช้เป็นสถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามประเพณีชาวพุทธ ในขณะที่ภิกษุสามเณรใช้เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม

การศึกษาในเชิงสัญลักษณ์ ได้พบความสอดคล้องของพิธีกรรมกับการนำเอาสัญลักษณ์สำคัญมาใช้กับงานสถาปัตยกรรมภายใน ซึ่งสะท้อนให้เห็น “ แนวความคิดในการสร้างสรรค์พื้นที่เว้นว่าง ภายในอาคาร (Interior Space) ตามคติเกี่ยวกับพื้นที่และเวลาอันเนื่องมาจากพระไตรปิฎก